

TA'LIM MUASSASALARI BOSHQARUVIDAGI XOTIN-QIZLARNING LIDERLIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMLARI

Mamadaliyeva Mavzunaxon Raximjon qizi
Qo‘qon Universiteti magistranti

Annotatsiya : Ushbu maqolada bugungi kunda xotin-qizlarni huquq va manfaatlarini ta'minlash, iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy faolligini oshirishga va o'z potentsialarini namoyon qilishga qaratilgan qaror va farmonlar to'g'risidagi fikr yuritilgan. Qadimda ayollar jamiyatning ijtimoiy, siyosiy hayotida, shuningdek, ilm-fan va madaniyat sohalarida o'z imkoniyatlarini namoyon qilishlari haqida to'xtalib o'tilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim tizimi, Finladiya ta'lim tizimi, ijtimoiy, siyosiy hayot.

Аннотация: В данной статье рассматриваются решения и указы, направленные на обеспечение прав и интересов женщин, повышение их экономической, социальной и политической активности и проявление их потенциала. В древние времена отмечалось, что женщины проявляют свой потенциал в общественно-политической жизни общества, а также в сфере науки и культуры.

Ключевые слова: система начального образования, финская система образования, общественная, политическая жизнь.

Annotation: This article discusses the decisions and decrees aimed at ensuring the rights and interests of women, increasing their economic, social and political activity and manifesting their potential. In ancient times, it was mentioned that women show their potential in the social and political life of the society, as well as in the fields of science and culture.

Key words: primary education system, Finnish education system, social, political life.

KIRISH

Xotin-qizlarning liderlik ko'nikmalarini shakllantirishda, ularni ta'lim muassasasining boshqaruvi o'rniga qo'yilgan vazifalarni tushunish, mas'uliyatni o'zlashtirish, jamoa bilan ishlash, yaratuvchi fikrlarni rivojlantirish va muammolarni hal qilishga qaratilgan salohiyatlarni o'rganish asosiy bo'ladi.

Shuningdek, xotin-qizlarning muassasa boshqaruvidagi vazifalari turlicha bo'lishi mumkin. Muassasa boshqaruvi keyinchalik vazifalarga ko'ra o'zlashtiriladi, lekin umumiy tarzda muassasa boshqaruvining bir nechta katta vazifalari mavjud:

1. Strategiya va reja muhitini shakllantirish: Muassasaning yashash uchun eng muhim maqsadlar va yo'l belgilash.

2. Tashkil etish va boshqarish: Organizatsiyada ish joylarini tuzish, hodimlarni tanlash va ularga yo‘nalish berish.

3. Moliya boshqaruv: Muassasaning moliyaviy faoliyatini boshqarish, moliya resurslarini samarali ishlatish va hisob-kitoblarni yuritish.

4. Brendning rivojlanishi: Muassasa boshqaruvining vazifasi - brendni yaratish, saqlash va uni rivojlantirish.

5. Rivoyat va hodisalar bilan bog‘liqlik: So‘nggi hodisalarni kuzatib borish, muassasa uchun muhim bo‘lgan yangiliklarga javob bermoq.

6. Texnologiyalarni rivojlantirish: So‘nggi texnologiyalardan foydalanib, muassasa faoliyatini yangilash.

7. Kadrlarni rivojlantirish: Xodimlarni yangi malakalarga ega qilish, motivatsiyalash va kadrlarini rivojlantirish.

8. Tashkilotning maqbuliyati va rivojlanishi: Muassasaning jamoasi va uning ijtimoiy faoliyatini rivojlantirish.

Bu vazifalar, muassasa boshqaruvining kompleksligini tashkil etadi va boshqaruv organlari o‘zlarining mahsulot yoki xizmat turi, shakli, hajmi va boshqa xususiyatlari asosida o‘zgaradi.

Yuqoridagi vazifalar bilan bir qatorda boshqaruvdagi xotin -qizlarning jamoa bilan ishlash ko‘nikmalari ham mavjudki, ular ish faoliyatida juda muhim sanaladi.

Bu ko‘nikmalar jamoani muvaffaqiyatli boshqarishda yordam beradi. Quyida ularni keltirib o‘tamiz:

- komunikatsiya: ijobiy, sodda va yetarlicha komunikatsiya xotin qizlarning jamoasi bilan mazmunli munosabatni o‘rnatishda yordam beradi;

- boshqarish qobiliyatlari: boshqaruv va boshqaruvchi qobiliyatlarini rivojlantirish, vazifalarni baxtsizlik yuzasidan bajarish imkoniyatini oshiradi;

- hamkorlik va birgalik: xotin - qizlarining bir-biriga yordam bermoq, hamkorlikni oshirib borish va jamoa ichidagi birgalikni ta'minlash;

- muammo yechish: muammolar va vaziyatlarning hal qilishda kreativlik va samarali yechimlar qo‘llash;

- munozara va tanqidiy fikrlash: o'zini ifoda qilish, fikrlarini bayon etish va jamoa ichidagi tanqidiy fikrlashda ishtirok etish.

- motivatsiya va qo‘llab-quvvatlash: Jamoaning maqsadlariga erishish uchun o‘zlarini va boshqa xodimlarni motivatsiya qilish va qo‘llab-quvvatlash;

- adolat va inisiyativ olish: Mas'uliyat o‘zlashtirish, muammo yuzasidan inisiyativasini o‘rtaga qo‘yish.

- tuzilish va ish rejalarini tuzish: ishlar tuzilishi, vazifalar taqsimlash va ish rejalarini belgilashni oshirish;

- jamoaviy o‘rganish: Bir-biridan o‘rganish va tajribalaringizni jamoa bilan baham ko‘rishda samarali ishlash;

- ko‘p o‘qilganlik va rivojlanish: O‘zlarini malakasini oshirish, yangi bilim va ko‘nikmalar olishga yo‘naltirilgan rivojlanish yo‘li.

Ushbu ko‘nikmalar, xotin-qizlarning jamoa bilan samarali ishlashlarini ta‘minlash uchun muhimdir va jamoa a‘zolarining bir-biriga qo‘llab-quvvatlashlari bilan yaxshi natijalarga olib kelishda yordam bera oladi.

Bulardan tashqari boshqaruvdagi xotin-qizlar muammolarni hal qilishda quyidagi salohiyatlar ham zarur hisoblanadi:

- Tajriba bilan muammolarni tahlil qilish: Muammolarni chuqur o‘rganish, sabablarni tushunish va ularni yaxshi tahlil qilish.

- Qo‘llab-quvvatlash va motivatsiya: Muammolarni hal qilish uchun xodimlarni qo‘llab-quvvatlash va ularga motivatsiya berish.

- Kreativlik va innovatsiyalar: Yangiliklarni kuzatib borish va kreativlikni o‘rgangan holda muammolarga innovativ yechimlar qo‘llash.

- Ish tizimini rivojlantirish: Muammolarni tez va samarali hal qilish uchun ish tizimini rivojlantirish va ish jarayonlarini optimallashtirish.

- Hamkorlik va birlik: Muammolarni jamoa ichidagi hamkorlik va birlik bilan hal qilish.

- Xodimlarni tanlash va o‘qitish: Muammolarni tuzatish uchun xodimlarni rivojlantirish, ularga kerakli bilim va ko‘nikmalarni o‘qitish.

- Kompetentsiyani rivojlantirish: Muammolarni hal qilishda kerakli kompetentsiyalarni rivojlantirish.

- Ijtimoiy aloqalar va sharhlar: Muammolarni ijtimoiy aloqalar orqali yechish va hamkorlar bilan munosabatlarni baho bermoq.

Bu salohiyatlar, boshqaruvdagi xotin qizlarni muammolarni yaxshi tahlil qilish va tizimli bir tarzda hal qilishda muvaffaqiyatga olib kelishda yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Barchamizga ma‘lumki, qadimdan ayollarning har sohada shu qatori boshqaruvda ham ilg‘or bo‘lganliklari to‘g‘risida ma‘lumotlar mavjud. Biz maqolamizda zamonaviy dunyodagi xotin-qizlarning liderlik ko‘nikmalarini shakllantirish mavzusiga yo‘naltirilgan bir necha adabiyotlarni ko‘rib chiqib ulardan namunalar keltirib o‘tmoqchimiz. Adabiyotlar va tahlillar, ularni boshqaruvda muvaffaqiyatli bo‘lishga yordam bera olishda foydali bo‘ladi. Bu mavzuda bir nechta muhim adabiyotlar va metodlar mavjud. Masalan, Sheryl Sandberg: Sheryl Sandberg, Facebookning iqtisodiy bo‘limi boshlig‘i "Lean In: Women, Work, and the Will to Lead" risolasida ayol boshqaruvchilarni o‘zlarining potentsialiga ishonch qilish va o‘zlashtirish mavzusida qiziqarli ko‘nikmalar keltiradi.¹ Shuningdek, Brene Brown o‘z kitobida, xotin-qizlar uchun boshqaruvda ishonch qilish, qo‘llab-quvvatlash va qo‘llab-quvvatlanishning muhimligi haqida to‘xtalib o‘tadi.² Avivah Wittenberg-Cox va Alison Maitland "Why Women Mean Business: Understanding the Emergence of Our Next Economic Revolution" kitobida,

¹ "Lean In: Women, Work, and the Will to Lead" - Sheryl Sandberg: Sheryl Sandberg

² "Dare to Lead" - Brené Brown

mualliflar xotin-qizlarning iqtisodiy va jamoaviy muammolar yuzasidan liderlik ko'nikmalarini o'rganishga yordam bera oladilar.³

"Women and Leadership: Real Lives, Real Lessons" nomli kitob mualliflari Julia Gillard va Ngozi Okonjo-Iweala o'zlarining tajribalarini, xotin-qizlarning liderlikda muvaffaqiyat qilish uchun muhim sirlarni taqdim etishadi.⁴ Yana bir xotin-qizlar muvaffaqiyatli boshqaruvi to'g'ridagi adabiyotlar sirasiga John Gerzema va Michael D'Antonioning "The Athena Doctrine: How Women (and the Men Who Think Like Them) Will Rule the Future" asarini keltirish mumkin. Bu adabiyotda, mualliflar jinslararo kelishishning yangi shakllarini ko'rib chiqadi va xotin-qizlar liderlikda katta rolni o'ynash uchun katta potentsialga ega ekanligi ta'kidlanadi.

NATIJALAR

Shu o'rinda xotin-qizlarda ta'kidlab o'tish zarur bo'lgan ayrim jihatlar ham mavjudki, ularni metodlar sifatida keltirib o'tishimiz mumkin. Ko'nikma va kasb-hunarlarini o'rgatish ya'ni, seminarlar, treninglar va mentorlik dasturlari orqali xotin-qizlarga liderlikda muvaffaqiyatli bo'lish uchun kerakli ko'nikmalarni o'rgatish; liderlikning amaliy qismini o'rganish: Xotin-qizlarga boshqaruvdagi vazifalarni amaliy ravishda bajarish, ish olib borish va muammolarni hal qilishga qaratilgan darslar; tajribali liderlarning qo'llab-quvvatlashi: Muassasalarda muvaffaqiyatli liderlar bilan mashg'ulot, ularning tajribalari va tanlovlaridan foydalanish; o'z-o'zini rivojlantirish uchun shaxsiy yo'l harakati: Xotin-qizlar o'z kasb-hunarlarini rivojlantirish va liderlik rivojlanishlariga qatnashish uchun shaxsiy yo'l harakati olishadi.

Bu metodlar va adabiyotlar xotin-qizlarni boshqaruvda muvaffaqiyatli bo'lishga yordam beradigan foydali vositalardir.

MUHOKAMA

Ko'p muhokamalar boshqaruvdagi xotin-qizlarning liderlik ko'nikmalarini shakllantirish mavzusida olingan. Bu muhokamalar, ularning liderlikda muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'rgatish, motivatsiya berish, va xotin-qizlarni boshqaruvda rivojlantirishga qaratilgan texnikalar haqida bo'lib keladi. Aytib o'tilishi kerakki, muhokamalarning ko'pgina qismi, genderning o'zaro qatnashishini, ko'rsatgichlarni oshirishni va jamoaviy kelishuvni ta'lim etish uchun muhimdir. Bu muhokamalar, boshqaruvdagi xotin-qizlarni o'zlarining potentsialini aniqlash, rivojlantirish va uning ustiga qo'yishga yo'naltiradi.

Muhokamalar uchun quyidagi misollarni keltirib o'tish mumkin.

- Taqdimot va kommunikatsiya: Xotin-qizlarni boshqaruvda muvaffaqiyatli bo'lish uchun taqdimot va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirish.

- Adolat va hamkorlik: Boshqaruvdagi adolat va hamkorlikning muhimligi haqida.

³ "Why Women Mean Business: Understanding the Emergence of Our Next Economic Revolution" – Avivah Wittenberg-Cox va Alison Maitland

⁴ Women and Leadership: Real Lives, Real Lessons" – Julia Gillard va Ngozi Okonjo-Iweala: Julia Gillard va Ngozi Okonjo-Iweala

- O‘z fikrlarini ifoda qilish: Xotin-qizlarga o‘z fikrlarini ishonchli va samarali tarzda ifodalashni o‘rgatish.

- Muammolarni yechish va qo‘llab-quvvatlash: Muassasa ichidagi muammolar yuzasidan tez va samarali yechimlarni qo‘llash.

- Boshqaruvdagi vazifalarni o‘zlashtirish: Xotin-qizlarni muassasa boshqaruvi vazifalarini o‘zlashtirish va ularga mas’uliyatni anglashni o‘rgatish.

Bu muhokamalar, xotin-qizlarning liderlik ko‘nikmalarini shakllantirishga va ularni boshqaruvda muvaffaqiyatli bo‘lishlariga yordam beradi.

XULOSA

Xulosa o‘rnida shularni keltirib o‘tish mumkinki, ta’lim muassasalari boshqaruvida xotin-qizlarning liderlik qobiliyatlarini shakllantirishda adolat va tenglik ya’ni boshqaruvda adolatli bo‘lib, barcha xodimlarga tenglik va iqtisodiy barqarorlik ta’minlash muhimdir. Yaxshi kommunikatsiya va tashqi aloqalarni o‘rganish orqali xotin-qizlar liderlik ko‘nikmalarini shakllantirishda muvaffaqiyatli bo‘ladi. Boshqaruvdagi vazifalarni o‘zlashtirish, ularga mas’uliyatni anglash, yangi vazifalarni qabul qilishni o‘rganish muhim hisoblanadi. Xotin-qizlar o‘zlarini rivojlantirish uchun o‘zlashtirish, yangi malakalarni o‘rganish va o‘z bilimlari ustida ishlashni o‘rganish muvaffaqiyatli boshqaruvning asoslaridan biridir. Muassasa ichidagi yangiliklarni qanday yaratish va rivojlantirish haqida fikrlarni o‘rganish, yaratuvchi fikrlashni rivojlantirish har bir rahbar, lider uchun ahamiyatlidir.

Ushbu xulosalar, xotin-qizlarni boshqaruvdagi liderlik ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim bo‘lgan asosiy printsiplarni ta’kidlaydi va ularni muvaffaqiyatli liderlar sifatida rivojlantirishga yo‘naltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sheryl Sandberg: Sheryl Sandberg "Lean In: Women, Work, and the Will to Lead" "Dare to Lead" - Brené Brown

2. Avivah Wittenberg-Cox va Alison Maitland "Why Women Mean Business: Understanding the Emergence of Our Next Economic Revolution"

3. Julia Gillard va Ngozi Okonjo-Iweala: Julia Gillard va Ngozi Okonjo-Iweala "Women and Leadership: Real Lives, Real Lessons"

4. Grigoriy Petrov- "Oq nilufarlar yurtida", "Faktor press", 2021

5. Turaev Shukhratjon. The role of independent education in teaching physics. Society and innovations Special Issue -12(2021). 115-121.

6. Siddik Kakhkharovich Kakhkharov, Shukhratjon Farmonovich Turaev, (2021). Pedagogical and Psychological Aspekts Of Independent Education. The American Journal of Social Science and Education Innovations,

7. Rahmatov H.H., Ochilova L.T. Mustaqil ta’lim: topshiriq va tavsiyalar (Boshlang‘ich ta’lim, sporttarbiyaviy ish yo‘nalishi talabalariga o‘qitiladigan "matematika" fani bo‘yicha.

8. Saidova R.M. LIDERLIK VA RAHBARLIK SIFATLARINING JAMOANI BOSHQARISHDAGI ROLI. Konferensiya. ILM – FAN TA’LIMDA INNOVATSION YONDASHUVLAR, MUAMMOLAR, TAKLIF VA YECHIMLAR

9. Sevinch Sardorbek qizi Jangirov .LIDERLIK PSIXOLOGIYASINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI. MUVAFFAQIYATLI LIDER SIRLARI .

10. Хасанова Наргиза Мақсаджоновна. ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМНИНГ РИВОЖИДА ХОТИН-ҚИЗЛАР ЎРНИ ВА РОЛИНИНГ ИЖТИМОИЙ МОҲИАТИ.

11. R. VALIJONOV, O. QOBULOV, A. ERGASHEV MENEJMENT ASOSLARI Kasb-hunar kollejlari uchun darslik